

2019 оны 08 дугаар сарын 19
№32/1085/

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

**Монгол Улсын
хууль**

**Ерөнхий боловсролын
сургуулийн хоол үйлдвэрлэл,
үйлчилгээний тухай**

**Монгол Улсын
Засгийн газрын
тогтоол**

**Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн
сэргээн засах хөгжлийн төв
байгуулах тухай**

**Монгол Улсын
Засгийн газрын
тогтоол**

Журам батлах тухай

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

291.	Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай	1197
292.	Бага, дунд боловсролын тухай хуулийн зарим заалт хүчингүй болсонд тооцох тухай	1209

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

293.	Хууль хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай	Дугаар 53	1209

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

294.	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сэргээн засах хөгжлийн төв байгуулах тухай	Дугаар 125	1211
295.	Журам батлах тухай	Дугаар 133	1221
296.	Журам батлах тухай	Дугаар 138	1225

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2019 оны 05 дугаар
сарын 30-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛИЙН ХООЛ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь ерөнхий боловсролын сургуулийн /цаашид “сургууль” гэх/ суралцагчийн оюуны болон бие бялдрын өсөлт хөгжлийг дэмжих, хооллох зөв дадал төлөвшүүлэхэд чиглэсэн сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тогтолцоо, удирдлага, зохион байгуулалт, оролцогчийн эрх, үүрэг, хариуцлага, хяналт тавихтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хууль тогтоомж

2.1.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Боловсролын тухай хууль², Баяжуулсан хүнсний тухай хууль³, Бага, дунд боловсролын тухай хууль⁴, Хүнсний тухай хууль⁵, Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хууль⁶, Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль⁷, Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль⁸, Эрүүл ахуйн тухай хууль⁹, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

3.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

3.1.1.“сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээ” гэж ерөнхий боловсролын сургуульд суралцаж байгаа болон дотуур байранд амьдарч байгаа хүүхдийг эрүүл, шим тэжээллэг, аюулгүй хоол, хүнсээр сургуулиас ханган үйлчлэх үйл ажиллагааг;

3.1.2.“хоолны зардлын норматив” гэж нэг хүүхдэд ногдох хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний зардлыг;

3.1.3.“сургуулийн хоол зүйч” гэж хоол зүй болон хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний чиглэлээр их, дээд сургууль, коллеж төгссөн, хүүхдийн хоол зүйгээр мэргэшсэн мэргэжилтнийг;

¹Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 01 дугаарт нийтлэгдсэн.

²Боловсролын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 19 дугаарт нийтлэгдсэн.

³Баяжуулсан хүнсний тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2018 оны 20 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁴Бага, дунд боловсролын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 19 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁵Хүнсний тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2013 оны 02 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁶Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2013 оны 02 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁷Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2003 оны 02 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁸Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2018 оны 10 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁹Эрүүл ахуйн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2003 оны 02 дугаарт нийтлэгдсэн.

3.1.4.“сургуулийн орчин” гэж сургуулийн байр, дотуур байр болон Газрын тухай хуулийн¹⁰ 33 дугаар зүйлийн 33.1.1 дэх заалтад заасны дагуу сургуульд эзэмшүүлсэн газар, түүнээс эргэн тойронд 150 метр хүртэлх газрыг;

3.1.5.“сургуулийн хоол үйлдвэрлэлийн хүнсний хангамж” гэж сургуулийн хоол үйлдвэрлэлд хэрэглэх хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүн худалдан авах, нийлүүлэх үйл ажиллагааг.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

4.1.Энэ хууль нь ерөнхий боловсролын сургуульд суралцаж байгаа болон дотуур байранд амьдарч байгаа хүүхдийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээтэй /цаашид “сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээ” гэх/ холбоотой харилцаанд үйлчилнэ.

5 дугаар зүйл.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд баримтлах зарчим

5.1.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд Хүнсний тухай хуулийн 4 дүгээр зүйл, Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд зааснаас гадна дараах зарчмыг баримтална:

5.1.1.суралцагчийг тэгш хамруулах;

5.1.2.эрүүл, аюулгүй, шим тэжээллэг хоол, хүнсээр хүртээмжтэй хангах;

5.1.3.эцэг, эх, асран хамгаалагчийн оролцоог хангах;

5.1.4.стандарт, техникийн зохицуулалтад нийцсэн байр, тоног төхөөрөмж, хүний нөөцийг зүй зохистой зохион байгуулах;

5.1.5.орон нутгийн болон үндэсний үйлдвэрлэлийн түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг түлхүү хэрэглэх.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ СУРГУУЛИЙН ХООЛ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

6 дугаар зүйл.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зохион байгуулалт

6.1.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг стандартын шаардлага хангасан зориулалтын байр, гал тогоо, тоног төхөөрөмж ашиглан мэргэжлийн хүний нөөцтэйгөөр явуулна.

¹⁰Газрын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 27 дугаарт нийтлэгдсэн.

6.2.Хоёр болон түүнээс дээш хичээлийн байр, дотуур байртай сургууль нэг гал тогоотой байж болно.

6.3.Сургуулийн хоолны үйлчилгээг хооллох танхимд зохион байгуулах бөгөөд хооллох танхимгүй бол хичээлийн танхимд зохион байгуулж болно.

6.4.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд үйлдвэрлэлийн болон эрүүл ахуйн зохистой дадал нэвтрүүлсэн байна.

6.5.Сургуульд хоол зүйч, мэргэжлийн тогооч, туслах тогооч ажиллах бөгөөд суралцагчийн тооноос хамаарч бэлтгэгч, угаагч, үйлчлэгч ажиллана.

6.6.Сургуулийн хоол зүйч сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг удирдан зохион байгуулж, суралцагч, ажилтан, эцэг, эхэд мэргэжлийн зөвлөгөөг өгнө.

7 дугаар зүйл.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэлийн хүнсний хангамж

7.1.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэлд хэрэглэх хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүн нь Хүнсний тухай хуулийн 10 дугаар зүйл, Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хуульд зааснаас гадна дараах шаардлагыг хангана:

7.1.1.сургуулийн хоол үйлдвэрлэлд гарал үүслийн, эсхүл мал эмнэлгийн гэрчилгээ, тохирлын баталгаатай хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүн ашиглах;

7.1.2.хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний агуулах, сав баглаа боодол нь стандартын шаардлагад нийцсэн байх;

7.1.3.сургуулийн хоол үйлдвэрлэлийн хүнсний хангамжид энэ хуулийн 7.1.1-д заасан шаардлагыг хангасан орон нутгийн болон үндэсний үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүнийг тэргүүн ээлжид хэрэглэх;

7.1.4.сургууль дотор стандартын шаардлага хангасан ундны усаар үнэ төлбөргүй үйлчлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх.

7.2.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн сургуулийн хоол үйлдвэрлэлд хэрэглэх хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг орон нутгийн өмчит төсөвт үйлдвэрийн газар хариуцан нийлүүлж болох бөгөөд

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн¹¹ 77 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн 4 дэх заалтад заасны дагуу аймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал орон нутгийн өмчийн хуулийн этгээдийг үүсгэн байгуулах эсэх талаар шийдвэр гаргана.

7.3.Тухайн нутаг дэвсгэрийн онцлог, төвөөс алслагдсан болон дэд бүтцийн байдлыг харгалзан энэ хуулийн 7.2-т заасан үйлдвэрийн газрыг байгуулах боломжгүй талаар холбогдох байгууллага шийдвэр гаргасан бол төрийн болон орон нутгийн өмчийн сургуулийн хоол үйлдвэрлэлийн хүнсний хангамжид хэрэглэх түүхий эд, бүтээгдэхүүн нийлүүлэх үйл ажиллагааг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд¹² заасны дагуу зохион байгуулна.

7.4.Энэ хуулийн 7.2-т заасан үйлдвэрийн газар нь сургуулийн хоол үйлдвэрлэлд стандарт, техникийн зохицуулалтын шаардлага хангасан хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүн нийлүүлэхэд чиглэсэн дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

7.4.1.хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлыг итгэмжлэгдсэн лабораторийн шинжилгээнд хамруулж баталгаажуулсан байх;

7.4.2.хүнсний ногоо, жимс, жимсгэнээр хагас боловсруулсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх;

7.4.3.зориулалтын агуулахаар хангах;

7.4.4.хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг захиалгын дагуу тээвэрлэж түгээх.

7.5.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэлийн хүнсний хангамжид хэрэглэх түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг сургуулийн дэргэдэх туслах аж ахуйгаас бэлтгэж болох бөгөөд туслах аж ахуй нь сургалт-туршилтын талбай бүхий ашгийн төлөө бус байна.

7.6.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд баяжуулсан хүнсний бүтээгдэхүүнийг хэрэглэж болно.

¹¹Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1996 оны 11 дугаарт нийтлэгдсэн.

¹²Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2005 оны 48 дугаарт нийтлэгдсэн.

8 дугаар зүйл.Хяналтын зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, тэдгээрийн эрх, үүрэг

8.1.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний үйл ажиллагаанд хөндлөнгийн хяналт тавих орон тооны бус Хяналтын зөвлөл /цаашид “Зөвлөл” гэх/ ажиллах бөгөөд зөвлөл нь суралцагчийн эцэг, эх, асран хамгаалагчийн төлөөлөл гурав, суралцагч, багшийн төлөөллийг оролцуулан нийт таван хүний бүрэлдэхүүнтэй байна.

8.2.Эцэг, эх, асран хамгаалагчийн төлөөллийг эцэг, эхийн хурлаас, багшийг багш нарын хурлаас, суралцагчийг сурагчдын зөвлөлийн хурлаас сонгох бөгөөд зөвлөлийн даргыг гишүүдийн хурлаас сонгоно.

8.3.Зөвлөл нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

8.3.1.анги, хооллох танхим нь хооллох нөхцөл, ариун цэврийн шаардлагыг хангаж байгаа эсэх талаар хяналт тавих;

8.3.2.батлагдсан хоолны цэсийн дагуу үйлчилгээ үзүүлж байгаа эсэхийг хянах;

8.3.3.хооллох соёл, хоолны шим тэжээлийн талаар сургалт, сурталчилгааны ажил зохион байгуулахад сургуулийн удирдлагад дэмжлэг үзүүлэх.

9 дүгээр зүйл.Сургуулийн хоол зүйчийн эрх, үүрэг

9.1.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг удирдан зохион байгуулах хоол зүйч нь дараах эрх, үүрэгтэй:

9.1.1.сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд зохистой дадал нэвтрүүлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулах, хяналт тавих;

9.1.2.хоолны цэс боловсруулж, сургуулийн захирлаар батлуулах;

9.1.3.хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд оролцогчдод мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөөг өгөх;

9.1.4.сургуулийн хоол үйлдвэрлэлийн хүнсний хангамжийн талаар сургуулийн захиргаанд захиалга, хүсэлт, шаардлага гаргах;

9.1.5.Бага, дунд боловсролын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.3 дахь хэсэгт заасан шаардлагыг хангасан байх;

9.1.6.суралцагчид энэ хуулийн 9.2-т заасан мэдлэгийг эзэмшүүлэх;

9.1.7.давтан сургалтад хамрагдах.

9.2.Хоол зүйч шим тэжээлийн мэдлэгийг суралцагчид дараах чиглэлээр эзэмшүүлнэ:

9.2.1.хооллох зөв дадал, хооллох соёл;

9.2.2.тэнцвэртэй хооллолт, шимт бодисын тухай суурь ойлголт;

9.2.3.уламжлалт хоолны соёл;

9.2.4.хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдал.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ СУРГУУЛИЙН ХООЛ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНД ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДЫН ЭРХ ХЭМЖЭЭ, ЧИГ ҮҮРЭГ

10 дугаар зүйл.Төрийн байгууллагын бүрэн эрх

10.1.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний талаар Монгол Улсын Засгийн газар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

10.1.1.сургуулийн нэг хүүхдэд ногдох хоолны зардлын нормативыг инфляцийн түвшин болон суралцагчийн шим тэжээлийн хэрэгцээг харгалзан жил тутам шинэчлэн батлах;

10.1.2.энэ хуулийн 10.1.1-д заасан зардал болон тухайн жилд сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээ явуулахад шаардагдах зардлыг төсвийн төсөлд тусгаж, хэрэгжүүлэх;

10.1.3.сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг дэмжсэн үндэсний хөтөлбөр батлах.

10.2.Боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах нэгжтэй байх бөгөөд сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

10.2.1.эрүүл мэндийн боловсролын сургалтын хөтөлбөрт зохистой хооллох шим тэжээлийн мэдлэг олгох агуулгыг тусган боловсруулж, хэрэгжүүлэх;

10.2.2.сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний үндэсний стандартыг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын

үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуульд заасны дагуу боловсруулж, батлуулах;

10.2.3.энэ хуулийн 8 дугаар зүйлд заасан орон тооны бус Хяналтын зөвлөлийн ажиллах журмыг батлах;

10.2.4.сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах;

10.2.5.сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд тавих хяналтын журмыг мэргэжлийн хяналтын болон эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнтэй хамтран батлах;

10.2.6.сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний дотоод хяналтын журмыг батлах;

10.2.7.сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг улсын хэмжээнд зохион байгуулж, мэргэжлийн удирдлагаар хангах;

10.2.8.хоол зүйч, тогоочийг бэлтгэх, давтан сургах бодлогыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх;

10.2.9.сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээ явуулахад шаардлагатай хүний нөөц, тоног төхөөрөмжийн судалгааг гаргаж, холбогдон гарах зардлыг төсвийн төсөлд тусгаж, хэрэгжүүлэх;

10.2.10.сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээтэй холбоотой хяналт шалгалтыг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран зохион байгуулах;

10.2.11.сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг явуулах энэ хуулийн 6.1-д заасан зориулалтын байр болон түүнд ашиглах тоног төхөөрөмжийг худалдан авах, засвар үйлчилгээ хийхэд зориулан хандив, тусламжийг хүлээн авах ажлыг иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын санаачилгаар холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд зохион байгуулах;

10.2.12.энэ хуулийн 10.2.11-д заасан хандив, тусламжийг хүлээн авах ажлыг зохион байгуулах журмыг батлах.

10.3.Хүнсний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

10.3.1. сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд хэрэглэх хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний жагсаалтыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран батлах;

10.3.2. Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.1 дэх заалтад заасан сургалтыг зохион байгуулах;

10.3.3. сургуулийн хоол үйлдвэрлэлд нийлүүлэх дотоодод үйлдвэрлэсэн хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эдийн гарал үүслийг баталгаажуулахад мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах.

10.4. Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

10.4.1. сургуулийн хүүхдийн хоол тэжээлийн байдлын судалгааг таван жил тутамд гаргаж, үр дүнг холбогдох төрийн байгууллага болон нийтэд мэдээлэх;

10.4.2. сургуулийн орчинд худалдаалахыг хориглосон хүнсний бүтээгдэхүүний жагсаалтыг батлах;

10.4.3. Хүнсний тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэгт заасан хүний бие махбодын хэвийн үйл ажиллагаа, өсөлт хөгжилтийг хангах, илч зарцуулалтыг нөхөхөд шаардагдах хэмжээг үндэслэн сургуулийн хүүхдийн хоол хүнснээс авбал зохих шим тэжээл, илчлэгийн хэмжээг тодорхойлох;

10.4.4. тусгай хоолны дэглэмтэй хүүхдэд зориулсан хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүн болон хоолны жишиг цэс, зөвлөмж гаргах;

10.4.5. энэ хуулийн 10.4.1-д заасан судалгаанд үндэслэн хүүхдийн зохистой хооллолт болон эрүүл хүнсний талаар зөвлөмж гаргаж, мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааг зохион байгуулах;

10.4.6. Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.2.4 дэх заалтад заасны дагуу сургууль дээр тандалт судалгаа хийж, шаардлагатай арга хэмжээг зохион байгуулж, үр дүнг мэдээлэх.

10.5. Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний талаар дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

10.5.1. нутаг дэвсгэрийнхээ сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг жигд, тогтвортой зохион байгуулах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх;

10.5.2. сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг мэргэжлийн бүтэц, орон тоогоор хангахад дэмжлэг үзүүлэх;

10.5.3. сургуулийн дэргэдэх туслах аж ахуйг хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх;

10.5.4. орон нутгаас нийлүүлэх хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг тогтвортой явуулах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх.

10.6. Аймаг, нийслэлийн боловсролын газар сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний талаар дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

10.6.1. сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг орон нутгийн хэмжээнд удирдан зохион байгуулах, дэмжлэг үзүүлэх;

10.6.2. сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, хүнсний хангамж нь холбогдох хууль тогтоомжид нийцэж байгаа эсэх талаар мэргэжлийн байгууллагатай хамтран хяналт, үнэлгээ хийж, аймаг, нийслэлийн Засаг даргад танилцуулах.

10.7. Сургуулийн захирал сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний талаар дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

10.7.1. хоол зүйч, тогоочийг давтан сургах;

10.7.2. Хүнсний тухай хуулийн 10 дугаар зүйл, Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийг үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллах;

10.7.3. сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг холбогдох хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу зохион байгуулах;

10.7.4. сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг явуулахад шаардлагатай зардлын хуваарилалтыг шийдвэрлүүлэх;

10.7.5. сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээ явуулах энэ хуулийн 6.5-д заасан ажилтныг томилох, чөлөөлөх.

**ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ
СУРГУУЛИЙН ХООЛ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНД
ХОРИГЛОХ ЗҮЙЛ, ТАВИХ ХЯНАЛТ**

**11 дүгээр зүйл.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд
хориглох үйл ажиллагаа**

11.1.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд дараах үйл ажиллагааг хориглоно:

11.1.1.төрийн болон орон нутгийн өмчийн сургуулийн барилга байгууламж дахь хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалтын байр, талбай, тоног төхөөрөмжийг түрээслүүлэх, сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнээс бусад зориулалтаар ашиглах;

11.1.2.энэ хуулийн 10.4.2-т заасан бүтээгдэхүүнийг худалдан борлуулах, хоол үйлдвэрлэлд ашиглах, хандиваар авах;

11.1.3.сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээтэй холбоотой баримт бичгийг хуурамчаар бүрдүүлэх;

11.1.4.сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд тохирлын баталгаагүй бүтээгдэхүүнийг ашиглах;

11.1.5.сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээгээр ашиг олох;

11.1.6.хоолны норматив зардлыг өөр зориулалтаар ашиглах.

**12 дугаар зүйл.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл,
үйлчилгээний хяналт**

12.1.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд дараах этгээд хяналт тавьж, хэрэгжүүлнэ:

12.1.1.төрийн хяналтыг энэ хуулийн 10.2.5-д заасан журмын дагуу тухайн шатны Засаг дарга, аймаг, нийслэлийн боловсрол, эрүүл мэндийн газар, хяналт хэрэгжүүлэх эрх бүхий байгууллага;

12.1.2.хөндлөнгийн хяналтыг энэ хуулийн 10.2.3-т заасан журмын дагуу Хяналтын зөвлөл;

12.1.3.дотоод хяналтыг энэ хуулийн 10.2.6-д заасан журмын дагуу сургууль.

12.2.Хяналт хэрэгжүүлэх эрхтэй этгээд иргэн, хуулийн этгээдээс дараах-хэлбэрээр ирүүлсэн мэдээлэл, өргөдөл, гомдлын дагуу хяналт шалгалт хийж, илэрсэн зөрчлийг арилгах арга хэмжээг авна:

12.2.1.цахим хуудас;

12.2.2.цахим худалдаа, нийгмийн сүлжээнд байршуулсан нотолгоо бүхий мэдээлэл;

12.2.3.Засгийн газрын иргэд, олон нийттэй харилцах төв;

12.2.4.өргөдөл, гомдол, албан бичиг.

12.3.Мэргэжлийн хяналтын байгууллага энэ хуулийн 12.2-т заасан хяналт шалгалтыг явуулахаас гадна эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтыг төлөвлөн хэрэгжүүлнэ.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ БУСАД ЗҮЙЛ

13 дугаар зүйл.Хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

13.1.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хуульд¹³ заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

13.2.Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдийн үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Зөрчлийн тухай хуульд¹⁴ заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

14 дүгээр зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

14.1.Энэ хуулийг 2020 оны 9 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Г.ЗАНДАНШАТАР

¹³Төрийн албаны тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2018 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

¹⁴Зөрчлийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2017 оны 24 дугаарт нийтлэгдсэн.

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2019 оны 05 дугаар
сарын 30-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

БАГА, ДУНД БОЛОВСРОЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ЗАРИМ ЗААЛТ ХҮЧИНГҮЙ БОЛСОНД ТООЦОХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Бага, дунд боловсролын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1.7 дахь заалтыг хүчингүй болсонд тооцугай.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2019 оны 05 дугаар
сарын 30-ны өдөр

Дугаар 53

Улаанбаатар
хот

Хууль хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хуулийг баталсантай холбогдуулан дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /У.Хүрэлсүх/-т даалгасугай:

1/Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.3-т заасан хоол зүйчийг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын захиалгаар 2019-2020 оны хичээлийн жилээс эхлэн бэлтгэх, төрийн болон орон нутгийн өмчийн сургуулийн эмчийг хөрвөх сургалтад хамруулан 2020-2021 оны хичээлийн жилээс эхлэн хүний нөөц бүрэн бэлтгэгдэх хүртэлх хугацаанд сургуулийн хоол зүйчээр ажиллуулах ажлыг зохион байгуулах;

2/Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.1-д заасны дагуу өдрийн хоолны үйлчилгээнд бага ангийн суралцагчдыг 2021-2022 оны, дунд ангийн суралцагчдыг 2022-2023 оны, ахлах ангийн суралцагчдыг 2023-2024 оны хичээлийн жилээс эхлэн хамруулах;

3/Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.5-д заасан ажилтны цалингийн зардлыг 2020-2021 оны хичээлийн жилээс эхлэн улсын төсвөөс санхүүжүүлэх;

4/Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасан байрын засвар үйлчилгээ, тоног төхөөрөмжид шаардагдах зардлыг энэ тогтоолын 8 дахь дэд заалтад заасан төлөвлөгөөний дагуу тухайн жилийн төсвийн төсөлд тусган улсын төсвөөс санхүүжүүлэх;

5/Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1.1-д заасан зардлын нормативыг инфляцийн түвшин болон суралцагчийн шим тэжээлийн хэрэгцээг харгалзан Монгол Улсын Засгийн газраас жил тутам шинэчлэн батлах;

6/Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хуулийн 10.2.12-т заасан хандив, тусламжийг хүлээн авах ажлыг иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын санаачилгаар холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд зохион байгуулах;

7/Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.1-д заасны дагуу төрийн болон орон нутгийн өмчийн сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалттай байрын түрээсийн гэрээг харилцан тохиролцож дуусгавар болгох ажлыг энэ тогтоолын 8 дахь дэд заалтад заасан төлөвлөгөөний дагуу зохион байгуулах;

8/энэ тогтоолыг баталсантай холбогдуулан сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд үе шаттайгаар хамруулах ажлын төлөвлөгөөг Монгол Улсын Засгийн газар батлах.

2.Тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Нийгмийн бодлого, боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны байнгын хороо /Д.Оюунхорол/-нд үүрэг болгосугай.

3.Энэ тогтоолыг Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2019 оны 4 дүгээр
сарын 3-ны өдөр

Дугаар 125

Улаанбаатар
хот

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сэргээн засах хөгжлийн төв байгуулах тухай

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 5, Төсвийн тухай хуулийн 10.1.10, Эдийн засаг, техникийн хамтын ажиллагааны тухай Монгол Улсын Засгийн газар, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засгийн газар хоорондын 2016 оны 7 дугаар сарын 14-ний өдрийн хэлэлцээрийг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Хөгжлийн бэрхшээлийг эрт илрүүлэх, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд эмнэлгийн болон сэргээн засах тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, тэдний хөгжлийг дэмжих чиг үүрэг бүхий “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сэргээн засах хөгжлийн төв” улсын төсөвт үйлдвэрийн газрыг Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг-Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын харьяанд байгуулж, дүрмийг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сэргээн засах хөгжлийн төвийг байгуулсантай холбогдуулан дор дурдсан арга хэмжээг авахыг дараахь албан тушаалтанд даалгасугай:

2.1. Батлагдсан төсөвтөө багтаан төвийн зохион байгуулалтын бүтэц, орон тоог баталж, үйл ажиллагааг энэ оны 5 дугаар сарын 1-ний өдрөөс эхлүүлэх, Эдийн засаг, техникийн хамтын ажиллагааны тухай Монгол Улсын Засгийн газар, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засгийн газар хоорондын 2016 оны 7 дугаар сарын 14-ний өдрийн хэлэлцээрийн хүрээнд олгосон буцалтгүй тусламжийн хэмнэгдсэн хөрөнгийг төвийн гадна болон дотор тохижилтод зарцуулах талаар арга хэмжээг авч, дүнг Засгийн газарт танилцуулахыг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд С.Чинзоригт;

2.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд сэргээн засах тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, хиймэл эрхтэн, туслах хэрэгслийг үйлдвэрлэх, эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж нийлүүлэх тусгай зөвшөөрлийг Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сэргээн засах хөгжлийн төвд олгож, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллахыг Эрүүл мэндийн сайд Д.Сарангэрэлд;

2.3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сэргээн засах хөгжлийн төвд ажиллах хүний нөөцийг бэлтгэх, сургалт зохион байгуулах

үйл ажиллагааг хамтран хэрэгжүүлэхийг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд С.Чинзориг, Эрүүл мэндийн сайд Д.Сарангэрэл, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын сайд Ё.Баатарбилэг нарт;

2.4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сэргээн засах хөгжлийн төвийн барилгын доорх газар эзэмших гэрчилгээг шинээр олгохыг Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагч С.Амарсайханд;

2.5. Эдийн засаг, техникийн хамтын ажиллагааны тухай Монгол Улсын Засгийн газар, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засгийн газар хоорондын 2016 оны 7 дугаар сарын 14-ний өдрийн хэлэлцээрийн дагуу “Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөгжлийн төв барих” төслийн хүрээнд бий болсон хөрөнгийг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу төрийн өмчид бүртгэхийг Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар (Б.Ганбат)-т.

3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сэргээн засах хөгжлийн төвийн зардлыг жил бүрийн улсын төсөвт тусган санхүүжүүлэхийг Сангийн сайд Ч.Хүрэлбаатар, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд С.Чинзориг нарт үүрэг болгосугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

У.ХҮРЭЛСҮХ

**ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН
ХАМГААЛЛЫН САЙД**

С.ЧИНЗОРИГ

Засгийн газрын 2019 оны 125 дугаар
тогтоолын хавсралт

**ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮҮХДИЙН СЭРГЭЭН
ЗАСАХ ХӨГЖЛИЙН ТӨВИЙН ДҮРЭМ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Энэ дүрмийн зорилго нь “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сэргээн засах хөгжлийн төв” улсын төсөвт үйлдвэрийн газрын удирдлага, зохион байгуулалт, чиг үүргийг тогтоож, тэдгээртэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

1.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сэргээн засах хөгжлийн төв (цаашид “төв” гэх) нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд эрүүл мэнд,

боловсрол, нийгмийн сэргээн засах тусламж үйлчилгээ үзүүлэх, тэдэнд тохирох туслах хэрэгсэл, хэрэглэгдэхүүнээр хангах, үйлдвэрлэх чиглэлээр өөрт олгогдсон эд хөрөнгийн үндсэн дээр төсвийн хөрөнгөөр санхүүждэг, зөвхөн төрийн хэрэгцээнд зориулсан үйлчилгээ эрхэлдэг төрийн өмчит улсын төсөвт үйлдвэрийн газар мөн.

1.3. Төв нь Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний эрхлэх асуудлын хүрээний хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын агентлагийн харьяанд ажиллана.

1.4. Төвийн оноосон бүтэн нэр нь “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сэргээн засах хөгжлийн төв”, товчилсон нэр нь “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн хөгжлийн төв” байна.

1.5. Төвийн оршин байгаа газар нь Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг 20 дугаар хороо, Сонсголонгийн гудамж.

Хоёр. Төвийн бэлгэдэл, тэмдэг

2.1. Төв нь өөрийн нэр бүхий тэмдэг, албан бичгийн хэвлэмэл хуудас хэрэглэнэ.

2.2. Төвийн даргын итгэмжлэн хариуцуулсан этгээд тэмдгийг түшиж, ашиглалт, хамгаалалт, хадгалалтыг хариуцна.

2.3. Төв нь өөрийн бэлгэдэл (лого)-тэй байж болох бөгөөд бэлгэдлийн загварыг төвийн даргын тушаалаар баталж, оюуны өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад бүртгүүлж, хэрэглэнэ.

Гурав. Төвийн үйл ажиллагааны зорилго, чиглэл

3.1. Өөрчлөн байгуулах, татан буулгах тухай Засгийн газрын шийдвэр гарснаас бусад тохиолдолд төв нь үйл ажиллагаагаа хугацаагүй явуулна.

3.2. Төвийн үндсэн зорилго нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд дэлхийн жишигт хүрсэн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн сэргээн засах тусламж үйлчилгээг тав тухтай орчинд үзүүлэхэд оршино.

3.3. Төв нь дараахь чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулна:

3.3.1. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд нотолгоонд тулгуурласан эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн сэргээн засах төрөлжсөн мэргэжлийн гурав дахь шатлалын тусламж үйлчилгээг улсын хэмжээнд үзүүлэх;

3.3.2. хүүхдийн сэргээн засах чиглэлээр төгсөлтийн дараахь сургалт эрхлэн явуулж, салбарын тэргүүлэх эмч, мэргэжилтэнг бэлтгэх, эрдэм судлалын ажлыг дэмжих, өргөжүүлэх;

3.3.3. бусад байгууллагад мэргэжил, арга зүйн лавлагаа тусламж үзүүлэх;

3.3.4. хүүхдийн нас, бие, сэтгэхүйн онцлогт тохирсон хөтөлбөрийг боловсруулан эцэг эх, гэр бүл, мэргэжлийн байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлэх;

3.3.5. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд тохирох туслах хэрэгсэл, хэрэглэгдэхүүнээр хангах, үйлдвэрлэх;

3.3.6. хуулиар хориглоогүй бусад үйл ажиллагаа.

3.4. Төв нь үйл ажиллагаандаа дараахь олон улсын гэрээ конвенц, Монгол Улсад хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомж болон энэ дүрмийг мөрдөнө:

- Монгол Улсын Үндсэн хууль;
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн эрхийн тухай НҮБ-ын конвенц;
- Хүүхдийн эрхийн тухай НҮБ-ын конвенц;
- Авлигын эсрэг хууль;
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль;
- Хөдөлмөрийн тухай хууль;
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хууль;
- Хүүхдийн эрхийн тухай хууль;
- Хүүхэд хамгааллын тухай хууль;
- Нийгмийн даатгалын тухай хууль;
- Нийгмийн халамжийн тухай хууль;
- Эрүүл мэндийн тухай хууль;

- Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль;
- Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний тухай хууль;
- Боловсролын тухай хууль;
- Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хууль;
- Гэр бүлийн тухай хууль;
- Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль;
- бусад холбогдох хууль тогтоомж.

3.5. Төв нь тусгай зөвшөөрөл шаардагдах үйл ажиллагаа эрхлэхээр бол эрх бүхий байгууллагаас зохих зөвшөөрлийг авч улсын бүртгэлд бүртгүүлсний дараа тухайн үйл ажиллагааг эрхэлнэ.

Дөрөв. Төвийн эрх, үүрэг

4.1. Төв нь дор дурдсан эрхтэй байна:

4.1.1. өөрт олгогдсон үл хөдлөх болон бусад эд хөрөнгийг дүрэмд заасан үйл ажиллагааны зорилгод нийцүүлэн эзэмших, ашиглах;

4.1.2. шаардлагатай техник, хэрэгсэл, сэлбэг, эм тариа, урвалж, протез, ортопед туслах хэрэгсэл, түүнийг үйлдвэрлэхэд шаардлагатай материалыг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу гадаад, дотоодын нийлүүлэгчээс гэрээ байгуулан худалдан авах;

4.1.3. төвийн барилга байгууламж, техник хэрэгсэл, машин, тоног төхөөрөмжийг холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу бусдад худалдах, шилжүүлэх, түрээслэх асуудлыг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагаар уламжлан Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын зөвшөөрөлтэйгээр шийдвэрлэх;

4.1.4. ижил төстэй үйл ажиллагаа явуулдаг Монгол Улсын болон гадаад орны, олон улсын байгууллагатай эрх хэмжээний хүрээнд хамтран ажиллах.

4.2. Төв нь дор дурдсан үүрэгтэй байна:

4.2.1. Монгол Улсын хууль тогтоомж болон энэ дүрэмд нийцүүлэн үйл ажиллагаа явуулах;

4.2.2. төвийн үндсэн үүргийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай техникийн болон эрүүл ахуй, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны найдвартай байдлыг хангах, технологийн горим, хөдөлмөрийн дотоод журмыг чанд сахиулах;

4.2.3. улсын төсвийн санхүүжилтийг сар, улирал, жилээр батлагдсан хуваариар зориулалтын дагуу зарцуулах;

4.2.4. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд үзүүлэх эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн сэргээн засах тусламж үйлчилгээг олон улсын стандартад нийцүүлэн, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлж, бүс, дэлхийн жишиг болохуйц хэмжээнд хүргэж хөгжүүлэх;

4.2.5. өмчийн бүх төрлийн эрүүл мэндийн байгууллагад мэргэжил, арга зүйн лавлагаа, тусламж үзүүлэх, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг богино хугацааны болон ажлын байранд дадлагажуулж, мэргэшүүлэх, төгсөлтийн дараахь сургалт зохион байгуулах чиглэлээр тусгайлан хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлэх;

4.2.6. хөгжлийн бэрхшээл судлалыг хөгжүүлэх;

4.2.7. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд бүрт тохирсон туслах хэрэгсэл үйлдвэрлэх орчин үеийн техник, технологийг нэвтрүүлэх, эх орондоо үйлдвэрлэх боломжгүй хямд үнэтэй, чанарын шаардлага хангасан тусгай хэрэгсэл, хэрэглэгдэхүүнийг бусад орноос худалдан авч, нийлүүлэх ажлыг зохион байгуулах;

4.2.8. удирдлагын манлайллыг хангах, хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлэх, олон нийттэй харилцах, төвийн үйл ажиллагаанд дотоод хяналтыг бэхжүүлэх;

4.2.9. санхүүгийн чадавхыг нэмэгдүүлэх, төсөв, санхүү, хөрөнгө оруулалтын үр ашгийг дээшлүүлэх;

4.2.10. хөдөлмөрийн бүтээмжийг дээшлүүлэхэд чиглэсэн шинэ дэвшилтэт техник, технологийг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэх;

4.2.11. байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг бүрэн хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн маркетинг, менежментийн үр ашигтай, оновчтой бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх.

Тав. Төвийн удирдлага

5.1. Төвийн өдөр тутмын үйл ажиллагааг дарга удирдах ба хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн томилж, чөлөөлнө.

5.2. Дарга нь дор дурдсан эрх, үүрэгтэй байна:

5.2.1. төвийг гадаад, дотоодод төлөөлөх;

5.2.2. төвийн нэрийн өмнөөс эд хөрөнгийг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль, холбогдох дүрэм, журамд заасан эрх хэмжээний хүрээнд захиран зарцуулах, олж авах;

5.2.3. байгууллагын гүйцэтгэлийн болон бусад холбогдох хөгжлийн хөтөлбөр, төлөвлөгөөг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагаар батлуулж, хэрэгжилтийг хангах;

5.2.4. төвийн үйл ажиллагааг хэвийн явуулахад шаардагдах тусгай зөвшөөрөл, эрхийг холбогдох байгууллагаас авах ажлыг хариуцан зохион байгуулах;

5.2.5. ажилтантай хөдөлмөрийн болон гүйцэтгэлийн гэрээ байгуулах, дүгнэх;

5.2.6. батлагдсан төсвийн хүрээнд цалин, нэмэгдлийг тогтоох;

5.2.7. төсвийг тогтоосон журмын дагуу захиран зарцуулах;

5.2.8. ажилтныг мэргэжлийн дагуу томилох, чөлөөлөх, өөрчлөх, албан тушаал бууруулах, сэлгэн ажиллуулах, шагнаж урамшуулах, сахилгын шийтгэл ногдуулах;

5.2.9. төвийн мэдээллийн тогтолцоог бүрдүүлэх, үйлчлүүлэгч, ажилтны санал, хүсэлт, өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх;

5.2.10. удирдлага, ажилтныг боловсрол, мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэх сургалтанд хамруулах;

5.3. Төвийн өдөр тутмын болон шуурхай үйл ажиллагааны талаар даргад зөвлөх үүрэг бүхий Удирдлагын зөвлөл, байгууллагын ёс зүйн дүрмийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, хяналт тавих Ёс зүйн хороог тус тус ажиллуулж болно. Зөвлөл, хорооны ажиллах журмыг дарга батална.

5.4. Төвийн даргын албан тушаалын тодорхойлолтыг томилох эрх бүхий этгээд батална.

5.5. Дарга нь төрийн болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн удирдах зөвлөлд сонгогдох, шашны болон төрийн бус байгууллага, сангийн удирдах ажлыг хавсран гүйцэтгэхийг хориглоно.

5.6. Дарга нь хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй, ёс зүйн зөрчил гаргасан нь хүндэтгэн үзэх шалтгаангүй бол түүнийг ажлаас чөлөөлөх үндэслэл болно.

5.7. Дэд дарга, ерөнхий нягтлан бодогч, нэгжийн дарга нар нь эрх бүхий албан тушаалтанд тооцогдох бөгөөд тэдгээрийг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн асуудлыг хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын даргатай зөвшилцөн томилж, чөлөөлнө.

5.8. Даргын зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд байгууллагын нууц, дотоод мэдээллийг гуравдагч этгээдэд дамжуулах, хувийн ашиг сонирхолд ашиглахыг хориглоно.

5.9. Эрх бүхий албан тушаалтан нь санаатайгаар хууль бус үйл ажиллагаа явуулсны улмаас төвд хохирол учруулсан бол хохирлыг өөрийн хөрөнгөөр барагдуулна.

Зургаа. Төвийн санхүүжилт, санхүүгийн тайлан тэнцэл, бүртгэл

6.1. Төв нь улсын төсөв, эрүүл мэндийн даатгалын сангийн санхүүжилт, байгууллага, хамт олны хандив, өөрийн үйл ажиллагааны орлого, гадаадын зээл тусламж, хууль тогтоомжоор хориглоогүй бусад эх үүсвэрээс санхүүжнэ.

6.2. Төвийн санхүүгийн жил нь тухайн оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхэлж, мөн оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр дуусгавар болно.

6.3. Төвийн санхүүгийн тайланд дараахь зүйлсийг тусгана:

6.3.1. баланс;

6.3.2. үйл ажиллагааны үр дүнгийн тайлан;

6.3.3. мөнгөн гүйлгээний тайлан;

6.3.4. өмчийн өөрчлөлтийн тайлан;

6.3.5. тухайн тайлангийн хугацаанд хийсэн их хэмжээний болон сонирхлын зөрчил бүхий хэлцлийн жагсаалт, нэр төрөл, үнийн дүн;

6.3.6. байгууллага, иргэд, ажилтнаас авах авлага, тэдгээрийн үүссэн шалтгаан, барагдуулалтын явц;

- 6.3.7. санхүүгийн тайлангийн тодруулга;
- 6.3.8. нэмэлт тайлбар.

6.4. Төвийн санхүү бүртгэлийн нэгж болон Ерөнхий нягтлан бодогч хуулиар тогтоосон журмын дагуу анхан шатны нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан гаргах ажлыг хариуцан гүйцэтгэнэ.

6.5. Санхүүгийн тайланг даргын зөвлөлд танилцуулан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн асуудлыг хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлнэ.

6.6. Эд хөрөнгийн дотоод тооллогыг хугацаанд нь явуулж, жилийн эцсийн тайлан тэнцэлд тусгана.

6.7. Төсвийн тухай хуульд заасны дагуу өөрийн чиг үүрэг, зорилтыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хөрөнгө оруулалт, урсгал зардлын төлөвлөгөөний төслийг санхүүгийн жил эхлэхээс 3 сарын өмнө гаргаж, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн асуудлыг хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын зөвшөөрлөөр санхүүгийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаар зардлын дээд хязгаарыг батлуулна.

6.8. Төвийн санхүүгийн тайлангийн үнэн зөв байдлыг дарга, ерөнхий нягтлан бодогч хариуцна.

Долоо. Хяналт, шалгалт

7.1. Төрийн өмчийн эд хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалт, эзэмшилт, ашиглалт, захиран зарцуулалт, гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний болон энэ дүрмийн хэрэгжилтэд тавих хяналт нь Үндэсний аудитын газар, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын мэргэжлийн болон төвийн дотоод хяналтаас бүрдэнэ.

7.2. Төвийн дарга нь өмч хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалт, үйл ажиллагааны хэвийн байдалд тавих өдөр тутмын хяналтыг зохион байгуулж, түүний үр дүнг холбогдох удирдах дээд байгууллагын өмнө хариуцна.

7.3. Өмч, хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалт, зарцуулалтад бүртгэлээр тавих хяналтыг ерөнхий нягтлан бодогч хариуцна.

Найм. Төвийн баримт бичгийн хадгалалт

8.1. Төв нь албан хэрэг хөтлөлт, хадгалалтын нийтлэг журмыг мөрдөх бөгөөд дараахь баримт бичгийг хадгална:

8.1.1. төвийн дүрэм, дүрэмд орсон өөрчлөлт, төвийг байгуулах тухай холбогдох байгууллагын шийдвэр, улсын бүртгэлийн гэрчилгээ, газрын гэрчилгээ, эрх лиценз, тусгай зөвшөөрөл, сертификат;

8.1.2. төвийн үйл ажиллагаатай холбоотой бусад дүрэм, журам, заавар стандарт;

8.1.3. төвийн үйл ажиллагаатай холбоотой төрийн бодлого, хууль тогтоомж, хөтөлбөр, төлөвлөгөө, түүний хэрэгжилтийн тайлан;

8.1.4. санхүүгийн болон үйл ажиллагааны тайлан, түүнд хийсэн аудитын дүгнэлт, зөвлөмж;

8.1.5. анхан шатны болон нягтлан бодох бүртгэлийн баримт, нягтлан бодох бүртгэлд тусгагдсан эд хөрөнгө болон эд хөрөнгийн эрхийг нотлох бичиг баримт;

8.1.6. улсын төсөв, гадаад, дотоодын байгууллагын санхүүжилтээр холбогдох хууль, журмын хүрээнд зохион байгуулсан худалдан авах ажиллагааны талаарх бичиг баримт;

8.1.7. хийсэн судалгаа, шинжилгээний бүтээл;

8.1.8. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүд, эцэг эх, гэр бүлд үзүүлсэн үйлчилгээний талаарх бичиг баримт;

8.1.9. өвчтөний түүх;

8.1.10. диспансерийн хяналтын бичиг баримт;

8.1.11. төвийн үйл ажиллагаа, үйлчилгээ, үр дүнгийн талаарх статистик мэдээлэл;

8.1.12. бусад ач холбогдол бүхий бичиг баримт.

8.2. Энэ дүрмийн 8.1-д заасан бичиг баримтыг зохих журмын дагуу холбогдох албан тушаалтнаас хүлээн авч хадгалах, эрх бүхий этгээдэд танилцуулах, архивт шилжүүлэх зэрэг ажлыг архивын ажилтан эрхлэн гүйцэтгэнэ.

Ес. Бусад

9.1. Төвийг өөрчлөн байгуулах, татан буулгах асуудлыг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай, Иргэний хууль болон бусад холбогдох хууль тогтоомжид заасан үндэслэл, журмын дагуу Засгийн газар шийдвэрлэнэ.

9.2. Төвийн үйл ажиллагаатай холбоотой энэ дүрэмд тусгагдаагүй бусад асуудлыг холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу зохицуулна.

9.3. Төвийн дүрэм нь улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр үйлчилнэ.

9.4. Төвийн дүрэмд хуульд заасны дагуу нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болох бөгөөд нэмэлт, өөрчлөлт нь улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2019 оны 4 дүгээр
сарын 10-ны өдөр

Дугаар 133

Улаанбаатар
хот

Журам батлах тухай

Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 20.4-т заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. “Гамшгийн хор уршгийг арилгах үйл ажиллагаанд зарцуулсан зардлыг хуулийн этгээдэд нөхөн олгох, нэрвэгдэгсдэд дэмжлэг үзүүлэх журам”-ыг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Энэ журмын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Шадар сайд Ө.Энхтүвшин, Сангийн сайд Ч.Хүрэлбаатар нарт үүрэг болгосугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

У.ХҮРЭЛСҮХ

**МОНГОЛ УЛСЫН
ШАДАР САЙД**

Ө.ЭНХТҮВШИН

Засгийн газрын 2019 оны 133 дугаар
тогтоолын хавсралт

**ГАМШГИЙН ХОР УРШГИЙГ АРИЛГАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД
ЗАРЦУУЛСАН ЗАРДЛЫГ ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД НӨХӨН
ОЛГОХ, НЭРВЭГДЭГСДЭД ДЭМЖЛЭГ ҮЗҮҮЛЭХ ЖУРАМ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Энэ журмын зорилго нь гамшиг, аюулт үзэгдэл, осол (цаашид “гамшиг” гэх)-ын улмаас учирсан хор уршгийг арилгах үйл ажиллагаанд

зарцуулсан зардлыг хуулийн этгээдэд нөхөн олгох, нэрвэгдэгсдэд дэмжлэг үзүүлэх харилцааг зохицуулахад оршино.

Хоёр. Хуулийн этгээдэд нөхөн олгох зардал

2.1. Гамшгийн хор уршгийг арилгах үйл ажиллагаанд зарцуулсан дараахь зардлыг хуулийн этгээдэд нөхөн олгоно:

2.1.1. гамшгийн голомтод эрэн хайх, аврах ажиллагааны;
2.1.2. голомтын бүсээс хүн амыг нүүлгэн шилжүүлэх ажиллагааны;

2.1.3. онцгой комиссын шийдвэрээр гамшгийн хор уршгийг арилгах үйл ажиллагаанд дайчлан ашигласан барилга байгууламж, машин техник, тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, тээвэр шатахууны;

2.1.4. хүн, мал, амьтны гоц халдварт өвчний улмаас хорио цээрийн дэглэм тогтоох, ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийн үйл ажиллагааны;

2.1.5. голомтын бүсэд дайчлагдан ажилласан сайн дурын хэсгийн гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаа, урамшууллын;

2.1.6. Улсын онцгой комиссын шуурхай бүлэгт томилогдон ажилласан албан хаагчдын томилолт, унааны;

2.1.7. нэрвэгдэгсдэд дэмжлэг үзүүлсэн бараа материалын.

Гурав. Нэрвэгдэгсдэд үзүүлэх дэмжлэг

3.1. Гамшгийн хохирол, хэрэгцээний үнэлгээнд үндэслэн аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн онцгой комиссын шийдвэрээр тухайн шатны Засаг дарга нь нэрвэгдэгсдэд дэмжлэг үзүүлнэ.

3.2. Гамшигт нэрвэгдэгсдийн амь нас, эрүүл мэндийг хамгаалах зорилгоор дараахь төрлийн дэмжлэгийг үзүүлнэ:

3.2.1. түр сууц, дулаан хувцас, ус, хоол хүнс;

3.2.2. эмнэлгийн анхны тусламжийн эм, боох материал;

3.2.3. бусад.

3.3. Нэрвэгдэгсдэд дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагааг бүх шатны Засаг дарга, Онцгой байдлын байгууллага, Монголын улаан загалмай нийгэмлэг болон бусад төрийн болон төрийн бус байгууллага, олон улсын байгууллагатай хамтран зохион байгуулж болно.

Дөрөв. Зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр

4.1. Гамшгийн хор уршгийг арилгах үйл ажиллагаанд зарцуулсан зардлыг нөхөн олгох, нэрвэгдэгсдэд дэмжлэг үзүүлсэн зардлыг орон нутгийн болон улсын төсвөөс санхүүжүүлнэ.

4.2. Яам, агентлаг нь гамшгийн хор уршгийг арилгах үйл ажиллагаанд дайчлан ажиллуулсан хүн хүч, техник, тоног төхөөрөмж, материал хэрэгсэлд зарцуулсан зардлыг өөрийн батлагдсан төсвийн хүрээнд шийдвэрлэнэ.

4.3. Хуулийн этгээдийн буруутай үйл ажиллагаанаас үүдсэн гамшгийн хор уршгийг арилгах үйл ажиллагаанд зарцуулсан зардлыг тухайн хуулийн этгээд хариуцна.

Тав. Зардлыг нөхөн олгох

5.1. Энэ журмын 2.1, 3.2-т заасан зардлыг холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу эхний ээлжинд яам, агентлагийн батлагдсан төсөв, бүх шатны Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс гаргана.

5.2. Гамшгийн хор уршгийг арилгах үйл ажиллагаанд зарцуулсан зардал батлагдсан төсвөөс давсан тохиолдолд яам, агентлаг нэмэлт санхүүжилт авах хүсэлтийг Улсын онцгой комисст хүргүүлж, Засгийн газар шийдвэрлэнэ.

5.3. Энэ журмын 2.1, 3.2-т заасан зардлыг шийдвэрлэхэд тухайн шатны Засаг даргын нөөц хөрөнгө хүрэлцэхгүй тохиолдолд нэмэлт санхүүжилт авах хүсэлтийг сум, дүүргийн Засаг дарга аймаг, нийслэлийн онцгой комисст, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга Улсын онцгой комиссын орлогч даргад тус тус хүргүүлнэ.

5.4. Сум, дүүргийн Засаг даргаас ирүүлсэн хүсэлтийг аймаг, нийслэлийн Засаг дарга онцгой комиссын хурлаар хэлэлцүүлж, батлагдсан нөөц хөрөнгөндөө багтаан шийдвэрлэнэ.

5.5. Онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын төсөвт гамшгийн үр дагаврыг арилгах зардал тусгагдсан тохиолдолд Улсын онцгой комиссын шийдвэрийг үндэслэн аймаг, нийслэлийн Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс давсан зардлыг санхүүжүүлнэ.

5.6. Энэ журмын 5.5-д заасан зардал онцгой байдлын байгууллагын төсөвт тусгагдаагүй, эсхүл хүрэлцэхгүй тохиолдолд шаардлагатай хөрөнгийг Улсын онцгой комиссын хуралдаанаар хэлэлцэн шийдвэрлэнэ.

Зургаа. Зардлыг нөхөн олгоход бүрдүүлэх материал

6.1. Энэ журмын 5.2, 5.3-т заасан хүсэлтийг дор дурдсан материалын хамт гамшиг болсноос хойш 30 хоногийн дотор ирүүлнэ:

6.1.1. тухайн яам, агентлагийн төсөв, бүх шатны Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс давсан гамшгийн хор уршгийг арилгах, нэрвэгдэгсдэд дэмжлэг үзүүлсэн зардлыг шийдвэрлүүлэх тухай албан бичиг;

6.1.2. гамшиг болсон тухай цаг уурын байгууллагын тодорхойлолт;

6.1.3. холбогдох эрх бүхий байгууллагын акт, дүгнэлт;

6.1.4. гамшгийн хохирол, хэрэгцээний үнэлгээ хийх шуурхай бүлэг, ажлын хэсгийг томилсон шийдвэр, үнэлгээний тайлан;

6.1.5. гамшгийн хор уршгийг арилгах үйл ажиллагаанд хүч хэрэгслийг дайчлан гаргах тухай шийдвэр;

6.1.6. гамшгийн хор уршгийг арилгах үйл ажиллагаанд дайчлагдсан хуулийн этгээдийн гүйцэтгэсэн үйл ажиллагааны тайлан, зардлын тооцоо, санхүүгийн анхан шатны баримт;

6.1.7. нэрвэгдэгсдэд дэмжлэг үзүүлэхэд зарцуулсан зардлын тайлан, санхүүгийн анхан шатны баримт;

6.1.8. бусад шаардлагатай материал.

6.2. Тухайн шатны Засаг даргын Тамгын газар гамшгийн хор уршгийг арилгах үйл ажиллагаанд зарцуулсан зардал, нэмэлт зардлын тооцоог харьяа санхүү, төсвийн асуудал хариуцсан нэгжээр, яам, агентлаг

нь санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаар хянуулж, баталгаажуулсан байна.

Долоо. Бусад

7.1. Гамшгийн хор уршгийг арилгах, нэрвэгдэгсдэд дэмжлэг үзүүлсэн зардлын санхүүжилтийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайланг Төсвийн тухай хуулийн дагуу тайлагнана.

7.2. Зардлыг нөхөн олгоход бүрдүүлэх материалыг хуурамчаар бүрдүүлсэн, Засаг даргын нөөц болон нэмэлтээр олгосон хөрөнгийг зориулалт бусаар зарцуулсан буруутай этгээдэд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2019 оны 4 дүгээр
сарын 10-ны өдөр

Дугаар 138

Улаанбаатар
хот

Журам батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 3.4.3-т заасныг хэрэгжүүлэх зорилгоор Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 9.3, Залуучуудын хөгжлийг дэмжих тухай хуулийн 12.1.1-д заасныг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. “Түрээсийн орон сууцыг өмчлүүлэх журам”-ыг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Засгийн газрын 2015 оны 6 дугаар сарын 15-ны өдрийн 248 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Түрээсийн орон сууц” хөтөлбөрийн 3.1.4 дэх заалтыг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“3.1.4. хөтөлбөрийн хүрээнд бий болсон түрээсийн орон сууцыг дамжуулан түрээслэх, түрээсийн орон сууцыг өмчлүүлэхтэй холбоотой журамд зааснаас өөр бусад хэлбэрээр бусдын өмчлөлд шилжүүлэх, барьцаалахыг хориглоно;”

3. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн түрээсийн орон сууцны санг холбогдох хууль тогтоомжид заасан эх үүсвэрээс бүрдүүлэх, нэмэгдүүлэх арга хэмжээ авахыг Барилга, хот байгуулалтын сайд Х.Баделхан, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт үүрэг болгосугай.

4. Түрээсийн орон сууц өмчлөх өргөдлийн маягт болон гэрээний загварыг баталж, тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Барилга, хот байгуулалтын сайд Х.Баделханд үүрэг болгосугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

У.ХҮРЭЛСҮХ

**БАРИЛГА, ХОТ
БАЙГУУЛАЛТЫН САЙД**

Х.БАДЕЛХАН

Засгийн газрын 2019 оны 138 дугаар
тогтоолын хавсралт

ТҮРЭЭСИЙН ОРОН СУУЦЫГ ӨМЧЛҮҮЛЭХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Түрээсийн орон сууцыг өмчлүүлэх журам (цаашид “журам” гэх)-ын зорилго нь Засгийн газрын 2015 оны 248 дугаар тогтоолоор баталсан “Түрээсийн орон сууцны хөтөлбөр”-ийн хүрээнд орон сууц түрээслэн амьдарч байгаа иргэдэд түрээсийн орон сууцыг өмчлүүлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

1.2. Иргэдэд төрийн болон орон нутгийн өмчийн түрээсийн орон сууц (цаашид “түрээсийн орон сууц” гэх)-ыг өмчлүүлэх асуудлыг төрийн өмчийн түрээсийн орон сууцны санг бүрдүүлж, ашиглах чиг үүрэг бүхий төрийн өмчит хуулийн этгээд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга (цаашид “түрээслүүлэгч байгууллага” гэх) тус тус хариуцан зохион байгуулна.

1.3. Засгийн газрын 2015 оны 248 дугаар тогтоолоор баталсан “Түрээсийн орон сууцны хөтөлбөр”-ийн 4.3.2.1, 4.3.2.2, 4.3.3-т заасан нөхцөл, гэрээний дагуу хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар баригдсан нийтийн зориулалттай орон сууц болон Иргэний хуулийн 302 дугаар зүйлд заасны дагуу түрээслэн амьдарч байгаа орон сууцыг түрээсийн орон сууцны санд бүртгүүлсний үндсэн дээр энэ журмын дагуу өмчлүүлж болно.

Хоёр. Түрээсийн орон сууцыг өмчлүүлэх нөхцөл

2.1. Зохих шаардлагыг хангаж, түрээсийн орон сууцанд хамрагдсан зорилтот бүлгийн иргэн, эсхүл өрхийн бүртгэлд хамт бүртгэгдсэн гэр бүлийн гишүүн (цаашид “түрээслэгч” гэх) түрээсийн орон сууцыг өмчлөх хүсэлт гаргана.

2.2. Түрээсийн орон сууцыг дараахь нөхцөлөөр өмчлүүлнэ:

2.2.1. түрээслэгч нь түрээсэлж байгаа орон сууцаа өмчлөх зорилгоор 5 хүртэлх жилийн хугацаанд түрээсийн төлбөрөөс гадна нэмэлт төлбөр төлж хуримтлуулан тухайн орон сууцны үнийн дүнгийн 30 хувийг төлсөн тохиолдолд орон сууцны зээлд хамрагдан түрээсийн орон сууцаа худалдан авч өмчлөх;

2.2.2. түрээслэгч нь түрээсийн төлбөрөөс гадна түрээсэлж байгаа орон сууцны үнийг 5 хүртэлх жилийн хугацаанд сар бүр хуваарийн дагуу хэсэгчлэн төлж, түрээсийн орон сууцаа худалдан авч өмчлөх.

2.3. Энэ журмын 2.2.1, 2.2.2-т заасан тохиолдолд түрээсийн төлбөрийн хэмжээг орон сууцны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан түрээсийн сарын төлбөрийн 25 хувь байхаар тооцно.

2.4. Түрээслэгч энэ журмын 2.2-т заасан төлбөрийг тогтоосон хугацаанаас өмнө хэсэгчлэн, эсхүл бүрэн төлөх эрхтэй бөгөөд энэ талаар түрээсийн орон сууц өмчлөх гэрээнд тусгана. Энэ тохиолдолд хугацаанаас өмнө төлбөр төлөхтэй холбоотойгоор түрээслэгчээр аливаа торгууль, шимтгэл, хураамж нэмж төлүүлэхгүй.

2.5. Энэ журмын 2.2.1, 2.2.2-т заасан төлбөрийг түрээслүүлэгч байгууллагын тусгай дансанд төвлөрүүлж, түрээсийн орон сууцны санг нэмэгдүүлэх арга хэмжээнд зарцуулна.

Гурав. Түрээсийн орон сууц өмчлөх иргэнд
тавигдах шаардлага

3.1. Түрээсийн орон сууцаа өмчлөх хүсэлт гаргасан түрээслэгч дараахь шаардлагыг хангасан байна:

3.1.1. түрээсийн орон сууцанд хамрагдах иргэнд тавигдах шаардлагыг хангасан байх;

3.1.2. түрээсийн өр төлбөргүй байх;

3.1.3. Орон сууц хувьчлах тухай хуулийн дагуу орон сууц хувьчилж аваагүй байх;

3.1.4. шүүхийн шийдвэрийн дагуу төлөх өр, төлбөрийн үүрэг хүлээгээгүй байх;

3.1.5. төрөөс хэрэгжүүлсэн орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийн хөтөлбөрт хамрагдаж байгаагүй байх;

3.1.6. инженерийн хангамж бүхий өөрийн өмчлөлийн орон сууцгүй, эсхүл өмчилж байгаагүй байх (18 насанд хүрээгүй байхдаа гэр бүлийн гишүүдийн хамтаар орон сууц өмчилж байсан иргэн болон ашиглалтын шаардлага хангахгүй нь эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагаар тогтоогдсон орон сууц өмчлөгчид хамаарахгүй);

3.1.7. энэ журмын 2.2.1-д заасан нөхцөлөөр орон сууц өмчлөх тохиолдолд Засгийн газрын 2018 оны 369 дүгээр тогтоолоор баталсан “Орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийн санхүүжилтийн журам”-д заасан зээлдэгчид тавигдах шаардлагыг хангасан байх;

3.1.8. энэ журмын 2.2.1, 2.2.2-т заасан төлбөрийн хэмжээ өрхийн нийт орлогын 45 хувиас хэтрэхгүй байх.

3.2. Хот, суурин газрыг дахин хөгжүүлэх тухай хуульд заасан хот, суурин газрыг дахин хөгжүүлэх үйл ажиллагааны хүрээнд өөрийн өмчлөл, эзэмшлийн газар, үл хөдлөх хөрөнгийг инженерийн хангамж бүхий орон сууцаар солихоор гэрээ байгуулсан иргэнд түрээсийн орон сууцыг өмчлүүлэхгүй.

3.3. Энэ журмын 3.2-т заасан тохиолдолд түрээслэгч, төсөл хэрэгжүүлэгчтэй байгуулсан гэрээний шаардах эрхээ түрээсийн орон сууцны санд шилжүүлэхээр тохирч, нотариатаар баталгаажуулсан нөхцөлд холбогдох эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрлийн үндсэн дээр түрээсийн орон сууцыг өмчлүүлж болно.

Дөрөв. Түрээсийн орон сууц өмчлөх хүсэлт гаргасан иргэний бүрдүүлэх бичиг баримт

4.1. Түрээсийн орон сууц өмчлөх хүсэлтийг төрийн өмчийн түрээсийн орон сууцны хувьд төрийн өмчийн түрээсийн орон сууцны санг бүрдүүлж, ашиглах чиг үүрэг бүхий төрийн өмчит хуулийн этгээдэд, орон нутгийн өмчийн түрээсийн орон сууцны хувьд оршин суугаа аймаг, нийслэлийн Засаг даргад тус тус гаргана.

4.2. Түрээсийн орон сууц өмчлөх хүсэлт гаргасан түрээслэгч дараахь бичиг баримтыг бүрдүүлнэ:

4.2.1. иргэний үнэмлэхний хуулбар;

4.2.2. түрээсийн гэрээ, төлбөрийн талаарх мэдээлэл;

4.2.3. оршин суугаа газрын хаяг, ам бүлийн тодорхойлолт;

4.2.4. орон сууцны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан маягтын дагуу гаргасан өргөдөл;

4.2.5. орлого тодорхойлох баримт бичиг (нийгмийн даатгалын дэвтэр, тэтгэвэр, тэтгэмж авах иргэний дэвтэр, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч түрээслэгчийн хувьд орлого нотлох баримт)-ийн хуулбар;

4.2.6. өрхийн амьжиргааны түвшин тогтоох судалгаанд хамрагдсан талаарх тодорхойлолт;

4.2.7. өөрийн өмчлөлийн инженерийн хангамжтай, эсхүл нийтийн зориулалттай орон сууцгүй болохыг тодорхойлсон эд хөрөнгийн эрхийн улсын бүртгэлийн лавлагаа;

4.2.8. хот, суурин газрыг дахин хөгжүүлэх үйл ажиллагаанд хамрагдаагүй талаарх эрх бүхий байгууллагын тодорхойлолт;

4.3. Түрээслүүлэгч байгууллага түрээслэгчээс энэ журмын 4.2-т зааснаас өөр материал шаардаж болохгүй бөгөөд бүрдэл дутуу материалыг хүлээн авахгүй.

4.4. Түрээсийн орон сууцыг өмчлөх хүсэлт гаргасан түрээслэгч хамтран түрээслэгчтэй байж болох бөгөөд энэ тохиолдолд хамтран түрээслэгч нь энэ журмын 3.1-д заасан шаардлагыг мөн адил хангасан байна.

Тав.Түрээсийн орон сууц өмчлөх хүсэлтийг
хянан шийдвэрлэх

5.1. Түрээслүүлэгч байгууллага нь түрээсийн орон сууц өмчлөх хүсэлтийг хүлээн авч, энэ журмын 4.2-т заасан материал зохих шаардлага хангаж байгаа эсэхийг хянах бөгөөд холбогдох эрх бүхий байгууллагаас нэмэлт лавлагаа, тодруулга авч болно.

5.2. Түрээслүүлэгч байгууллага нь түрээсийн орон сууц өмчлөх хүсэлт гаргасан түрээслэгчийн материалыг энэ журмын 5.1-д заасны дагуу хянан үзэж дэмжих, татгалзах шийдвэрийн аль нэгийг гаргана.

5.3. Энэ журмын 5.2-т заасны дагуу дэмжсэн шийдвэр гаргасан тохиолдолд түрээслэгчтэй орон сууцны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан загварын дагуу түрээсийн орон сууцыг өмчлүүлэх гэрээ (цаашид “гэрээ” гэх) байгуулж, мэдээллийн санд бүртгэнэ.

Зургаа. Түрээсийн орон сууцыг өмчлүүлэх
ажлын зохион байгуулалт

6.1. Энэ журмын 5.3-т заасан мэдээллийн санд бүртгэгдсэн, холбогдох гэрээнд заасан нөхцөл, шаардлагын дагуу тогтоосон хугацаанд зохих төлбөрийг төлж, гэрээний үүргээ бүрэн биелүүлсэн түрээслэгчид (цаашид “зээлдэгч” гэх) түрээсийн орон сууц өмчлүүлэх асуудлыг дараахь хэлбэрээр зохион байгуулна:

6.1.1. энэ журмын 2.2.1-д заасан нөхцөлөөр түрээсийн орон сууцыг өмчлүүлэх тохиолдолд:

6.1.1.1. түрээслүүлэгч байгууллагаас тухайн орон сууцны үнийн дүнгийн 30 хувь төлсөн талаарх тодорхойлолтыг зээлдэгчийн харилцагч арилжааны банкинд хүргүүлнэ;

6.1.1.2. зээлдэгчийн харилцагч арилжааны банк тухайн түрээсийн орон сууцны үнийн дүнгийн үлдэгдэл төлбөр болох 70 хувийн төлбөрийг зохих журмын дагуу шийдвэрлэж, холбогдох гэрээний үндсэн дээр санхүүжилтийг түрээсийн орон сууцны тусгай дансанд шилжүүлнэ;

6.1.1.3. түрээслүүлэгч байгууллага түрээсийн орон сууцыг банкны барьцаанд шилжүүлнэ.

6.1.2. энэ журмын 2.2.2-т заасан нөхцөлөөр түрээсийн орон сууцыг өмчлүүлэх тохиолдолд:

6.1.2.1. төрийн өмчийн түрээсийн орон сууцны санг бүрдүүлж, ашиглах чиг үүрэг бүхий төрийн өмчит хуулийн этгээд нь орон сууцны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр төрийн өмчийн түрээсийн орон сууцанд хамрагдсан зээлдэгчид орон сууц өмчлүүлэх тухай саналыг тухайн төсвийн жилийн III улиралд багтаан төрийн өмчийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлж, холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлүүлнэ;

6.1.2.2. аймаг, нийслэлийн Засаг дарга орон нутгийн өмчийн түрээсийн орон сууцанд хамрагдсан зээлдэгчид орон сууц өмчлүүлэх тухай саналыг тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд тухай бүрт нь хүргүүлж, холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлүүлнэ.

Долоо. Гэрээний хэрэгжилтийг дүгнэх, цуцлах

7.1. Түрээсийн орон сууц өмчлөхөөр гэрээ байгуулсан үндсэн болон хамтран зээлдэгчийн аль нэг нь гэрээнээс татгалзсан тохиолдолд зээлдэгч дангаараа, эсхүл энэ журамд заасан шаардлагыг хангасан гуравдагч этгээдийг гэрээнд хамтран зээлдэгчээр оролцуулж болно.

7.2. Түрээсийн орон сууц өмчлөхөөр гэрээ байгуулсан зээлдэгчийг батлан даах хүсэлт гаргасан иргэнтэй батлан даалтын гэрээ байгуулж, гэрээний үүргийг давхар хариуцуулж болно.

7.3. Түрээсийн орон сууц өмчлөхөөр гэрээ байгуулсан зээлдэгч гэрээнд заасан үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд 1 жил хүртэл хугацаагаар нэмэлт хугацаа тогтоож болох бөгөөд уг хугацаанд гэрээний үүргийг бүрэн биелүүлээгүй бол гэрээг цуцална.

Найм. Бусад

8.1. Төрийн өмчийн түрээсийн орон сууцны санг бүрдүүлж, ашиглах чиг үүрэг бүхий төрийн өмчит хуулийн этгээд болон аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нь түрээсийн орон сууц өмчлүүлсэн талаарх мэдээллийг жил бүрийн 6, 12 дугаар сард багтаан орон сууцны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлж тайлагнана.

8.2. Орон сууцны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь энэ журмын хэрэгжилтэд хяналт тавих бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд түрээсийн орон сууц өмчлүүлэх үйл ажиллагаанд хяналт, шалгалт хийх ажлыг тухай бүр зохион байгуулна.

8.3. Энэ журмыг зөрчсөн этгээдэд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

Хаяг:

“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакц,
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот
И-мэйл: turiin_medeel@parliament.mn

Утас: 262420

Хэвлэлийн хуудас: 2,25

Индекс: 200003